

Denne vejledning er senest ændret den 11. august 2015.

Vejledning om Skovloven § 8 – Arealanvendelse

Indhold

1. Anvendelse af fredskovspligtige arealer	2
1.1 Forenklede regler.....	2
1.2 Helhedsbetragtning for driften det enkelte fredskovspligtige areal....	2
2. Sluttet skov af højstammede træer.....	3
2.1 Dispensation	4
3. Hugstmodenhed.....	4
3.1 Dispensation	6
4. Frist for etablering af ny kultur.....	6
4.1 Dispensation	7
5. Dyrehold.....	7
5.1 Dispensation	8
5.1.1 Hjortefarme.....	8
5.1.2 Dyrehaver	8
5.2 Hegning i forbindelse med lovligt dyrehold	9
6. Klage.....	10

1. Anvendelse af fredskovspligtige arealer

1.1 Forenklede regler

Reglerne om anvendelse af fredskovspligtige arealer er blevet væsentligt enklere end i den tidligere lov. Gennem denne forenkling "*opnås der en væsentligt større frihed for skovejerne til at tilrettelægge deres drift på den måde, der er økonomisk mest hensigtsmæssig. Desuden bliver det væsentligt lettere at tage hensyn til naturen i driften, da der ikke længere skal dispensation til for at gennemføre naturfremmende foranstaltninger.*" (Bemærkningerne til kapitel 3, side 41)

Baggrunden for denne forenkling fremgår af de almindelige bemærkninger pkt. 1.2.4 og 2.1

"I overensstemmelse med det nationale skovprogram (red. Danmarks nationale skovprogram fra 2002) lægges der i forslaget op til større fleksibilitet i den enkelte skovejers indretning af skovdriften. Fremover overlades det til skovejeren at tilpasse sin skovdrift til egne ønsker og de lokale forhold. Især nedtones kravene om tilplantning, kulturpleje, hugst mv. ...

Når kravene til, hvordan skoven skal dyrkes, kan lempes, skyldes det bl.a. den konsensus, der er opnået om retningslinjerne for bæredygtig skovdrift. "

"Retningslinjerne er et frivilligt praktisk redskab for den skovejers, der ønsker at drive sin skov bæredygtigt, hvorfor det er væsentligt at formidle kendskabet til dem. Det er herefter op til den enkelte skovejers, om han vil bruge dem på sin ejendom, men det forventes, at retningslinjerne med tiden vil blive grundlaget for forvaltningen af de danske skove."

"De nye tidssvarende krav til en bæredygtig drift sammenholdt med information til skovbruget om retningslinjerne forudsættes således tilsammen at fremme, at der rent faktisk sker en udvikling i retning af et mere naturnært og bæredygtigt skovbrug i overensstemmelse med retningslinjerne."

1.2 Helhedsbetragtning for driften det enkelte fredskovspligtige areal

Bemærkningerne til § 1:

"Efter forslaget tilstræbes det, at driften af de fredskovspligtige arealer sker ud fra en helhedsbetragtning. ... Anvendelse af en helhedsbetragtning ved lovens administration og ved driften af skovene betyder, at alle de hensyn, der er nævnt i bestemmelsen (§ 1, stk. 3, red.), skal inddrages i beslutningsprocessen vedrørende de fremtidige dispositioner for det enkelte fredskovspligtige areal. Helhedsbetragtningen gælder - som efter den gældende lov - for det enkelte fredskovspligtige areal, dvs. for den fysiske samlede enhed, der udgør »en skov«. Helhedsbetragtningen indebærer derfor, at et fredskovspligtigt areal, hvor samtlige bevoksninger drives, så de udelukkende tilgodeser ét hensyn, ikke lever op til intentionerne i lovforslaget. Hvis et fredskovspligtigt areal er delt i

flere parceller med forskellige ejere, betragtes hver parcel som et selvstændigt fredskovspligtigt areal. I parcelskove gælder helhedsbetragtningen derfor for hver enkelt parcel.

Forslagets bestemmelser om drift gælder kun for fredskovspligtige arealer. Op til 30 pct. af de fredskovspligtige arealer, der i dag er bevokset med træer, kan imidlertid fremover anvendes til formål, som ikke falder ind under den normale forståelse af »skov«, dvs. et areal bevokset med højstammede træer, jf. vejledningens notater til §§ 9 og 10."

2. Sluttet skov af højstammede træer

§ 8. For det enkelte fredskovspligtige areal gælder:

1) Arealet skal holdes bevokset med træer, der danner, eller som inden for et rimeligt tidsrum vil danne, sluttet skov af højstammede træer.

Bemærkningerne til § 8, nr. 1, side 41:

"I § 8 fastslås det hovedprincip, som også hidtil har været gældende, at fredskovspligtige arealer skal holdes bevoksede med træer, som kan danne højstammet skov. Bestemmelsen skal dog ses i sammenhæng med forslaget §§ 9 og 10. Efter disse bestemmelser kan den enkelte skovejjer, uden dispensation, bruge en del af det enkelte fredskovspligtige areal til formål, som gør, at der ikke kommer højstammet skov på arealet.

Ad nr. 1)

Bestemmelsens ordlyd er uændret i forhold til den gældende lovs § 16, stk. 1, og fastslår, at fredskovspligtige arealer skal være bevokset med træer, som er eller kan blive til højstammet skov.

Efter forslaget forudsættes det fortsat, at de træbevoksede arealer drives efter forstlige principper. Men en række af de bestemmelser, som satte en standard for "god skovdrift", er udgået i forslaget. Det gælder fx bestemmelser om pleje af bevoksningen og kravet om passende dyrkningstiltag. Efter forslaget kan en ejer fx helt undlade at drive skoven eller dele af den, hvis han ønsker det. Dette kan med størst naturmæssig fordel ske på - men er ikke begrænset til - arealer, som har et højt indhold af biologiske værdier som naturlige vådområder og gamle og døde løvtræer, og som i øvrigt er sammensat af hjemmehørende træer og buske. Det kræver heller ikke længere dispensation at tilrettelægge en drift, der på andre måder tager hensyn til at skabe eller bevare biologisk mangfoldighed. Desuden kan ejerne i deres drift lovligt tage hensyn til landskab, naturhistorie, kulturhistorie, miljøbeskyttelse og friluftsliv, også selv om det sker på bekostning af træproduktionen."

Fra gældende vejledning med redaktionelle rettelser:

"Til forskel fra den tidligere lov, ligger der ikke i kravet om, at det fredskovspligtige areal skal være bevokset med træer, et krav om, at der på arealet skal produceres træ af høj kvalitet til industriel udnyttelse.

Der er stadig tilladt at dyrke mellemafgrøder (træ- og buskarter m.v., der ikke skal blive til højstammet skov) på fredskovspligtige arealer, der skal være bevokset med skov. Det vil altid afhænge af en konkret vurdering, hvor stort et areal, der inden for skovlovens rammer kan tillades dyrket med mellemafgrøder, idet der ikke i loven som ved juletræer og pyntegrønt i kort omdrift er fastsat en entydig grænse herfor. Dyrkning af mellemafgrøder er tilladt under forudsætning af, at det ikke strider imod skovlovens hovedbestemmelse om højstammet skov. Meget store dele af skoven kan dog ikke – heller ikke i en periode – tillades dyrket med mellemafgrøder, da dette ikke anses for at være foreneligt med en bæredygtig drift.

Anvendelse af arter af fx pil, røn, arter med genetiske defekter (kroget og lavstammet vækst) mv., der ikke kan blive højstammede træer, på arealer der skal være bevoksede med højstammede træer, kræver dispensation.

I overensstemmelse med hidtidig praksis kan bjergfyr anvendes, indtil vækstbetingelserne er tilstrækkeligt gode til dyrkning af højstammede træer. Eksisterende gamle bevoksninger med bjergfyr skal dog ikke konverteres til højstammet skov, idet de bl.a. ofte er beliggende på meget dårlige jorder."

2.1 Dispensation

Der er mulighed for at dispensere fra kravet om bevoksning med højstammede træer efter § 38.

Bestemmelsen har formentlig ikke stor praktisk betydning, fordi det nu er umiddelbart tilladt at op til 30 pct. af det enkelte fredskovspligtige areal kan drives på en måde som gør, at der ikke kommer højstammet skov på arealet.

3. Hugstmodenhed

§ 8. For det enkelte fredskovspligtige areal gælder:

2) Hugst bortset fra tynding må ikke finde sted, før bevoksningen eller det enkelte træ har opnået en alder eller dimension, hvor den er hugstmoden.

Bemærkningerne til § 8, nr. 2, side 41:

"Ad nr. 2)

Bestemmelsen er moderniseret, men ikke ændret indholdsmæssigt, i forhold til den gældende lovs § 17, stk. 2, nr. 4. Hugstmodenhedskriteriet gælder i forslaget også for enkelte træer, når de står i bevoksninger, hvor træerne har forskellig størrelse og alder (uensaldrende og fleretageret), og hvor driften baseres på plukhugst o. lign. eller på gruppevis fornyelse. Hugstmodenhedskriteriet gælder for hele bevoksninger, når træerne har samme alder og størrelse (ensaldrende og ensartet), men er ikke til hinder for at gennemføre almindelig tynding. Kravet i forslaget om hugstmodenhed på bevoksnings- eller enkeltræ-niveau sigter primært

på at forhindre, at hele skovarealer kan fældes før hugstmodenhed med henblik på en kortsigtet økonomisk gevinst. Dette kunne føre til at økonomiske, og naturmæssige værdier går tabt, da skovens værdi både økonomisk og naturmæssigt stiger med alderen. Hovedreglen er, at en bevoksning skal bevares, til den er hugstmoden, og at vedmassen i fx blandingsbevoksninger, hvor træerne har forskellig størrelse, ikke må udhules ved stærk hugst fra toppen. Foryngelse gennem skærmstilling, der har til formål at fremme en langsigtet opbygning af en robust og varieret skov, kan ske, før bevoksningen er hugstmoden, hvis den er sund og ikke står udsat. Ved en robust skov forstås skov, der har en struktur og sammensætning af arter, der er egnet til at modstå høje vindstyrker. En robust skov vil efter stormfald i vid udstrækning kunne forynges ved hjælp af de træer, der ikke er væltet.

Bestemmelsen er ikke til hinder for, at træer kan fældes før hugstmodenhed, hvis skovejeren ønsker at bruge muligheden efter § 10, nr. 4 til at lægge arealer ud som åbne naturarealer."

Fra gældende vejledning (med redaktionelle rettelser):

"Hugstmodenhed for ensaldrende bevoksninger med samme træart afhænger bl.a. bonitet, hugststyrke og hugstform (fra toppen o. lign.) mv., og kan derfor ikke præciseres til en eksakt alder. Som hovedregel gælder, at hugstmodenhed indtræffer før bevoksningen går i opløsning og omkring det tidspunkt, hvor tilvæksten stagnerer. Bevoksningen skal have nået den omdriftsalder/måldiameter, der er gængs for lokaliteten. F.eks. er omdriftsalderen for rødgran på Lolland ca. 40 – 50 år (øsyge), hvorimod den på heden er ca. 70 – 80 år.

Foryngelsestidspunktet for den enkelte bevoksning afhænger af placeringen i forhold til nabobevoksningerne, betydningen for friluftsliv og miljøbeskyttelse mm. Foryngelseshugst af en bevoksning kan strække sig over en årrække, så skovklimaet fra den gamle bevoksning udnyttes til at fremme udviklingen af den nye bevoksning, fx ved selvfor yngelse, skærmforyngelse og randforyngelse eller kan ske ved en gruppevis for yngelse, fx plukhugst.

Foryngelseshugst skal fortsat udføres under hensyntagen til opbygning af en stabil og varieret skov.

Hensynet til opbygning af en stabil og varieret skov medfører, at såvel for yngelseshugsternes enkelte størrelse, som deres samlede andel af skoven, bør afbalanceres med udgangspunkt i den skovdyrkningsmæssige situation i den enkelte skov. Bestemmelsen indebærer, at for yngelseshugst skal søges tilrettelagt så det undgås at indgrebet medfører direkte skade på andre skovbevoksninger på ejendommen, fx som følge af vind, sol og udtørring. Bestemmelsen indebærer også, at for yngelseshugsterne bør holdes på et vist lavt niveau. Omfattende renafrifter er derfor normalt ikke indenfor rammerne af bæredygtig skovdrift.

Specielt i parcellskove kan for yngelseshugst påvirke skovbevoksninger på naboejendomme. Hver enkelt skovejer skal som et led i god og flersidig skovdrift planlægge driften af sin skov, så skoven ikke udsættes for risiko, hvis skovejeren på naboejendommen lovligt rydder et tilgrænsende

skovareal. Hugstfølgen i en parcelskov må således i sagens natur også tilrettelægges ud fra forholdene på naboejendommene, dvs. ud fra en helhedsbetragtning.

Efter lovens § 29 kan der gives tilskud til driftsplanlægning i private skove. Du finder tilskudsordninger til private skove [her](#).

3.1 Dispensation

Der er mulighed for at dispensere fra kravet om hugstmodenhed efter § 38.

Efter den tidligere lov er der givet en række tilladelser til at forynge bevoksninger inden omdriftsalder. Begrundelserne for tilladelserne har hovedsageligt været, at bevoksningerne var skadede (klima, insekt, stormskade) og som følge heraf i opløsning. Enkelte tilladelser er givet til at forynge selv ganske unge nåletræskulturer (10-15 år), for at etablere stabiliserende løvtræbælter i skoven eller til at forynge bevoksninger, hvor kvaliteten var meget ringe."

Der er desuden givet enkelte påbud om at etablere ydre bryn af stabile træarter (løv eller nål). I et enkelt tilfælde er et sådant påbud stadfæstet ved dom i landsretten. Der er også eksempel på afslag til ansøgning om foryngelse inden hugstmodenhed, idet det ville eksponere bagvedliggende bevoksning mod vest

4. Frist for etablering af ny kultur

§ 8. For det enkelte fredskovspligtige areal gælder:

3) Arealet skal seneste 10 år efter afvikling af en hugstmoden bevoksning opfylde kravet i nr. 1.

Bemærkningerne til § 8, nr. 3:

"Ad nr. 3)

Bestemmelsen fastholder pligten i den gældende lovs § 17, stk. 2, til at forynge skoven. Efter den gældende lov har der været praksis for, at foryngelsen skulle gennemføres indenfor en frist på 3-4 år.

Efter forslaget er der en frist på 10 år fra det tidspunkt, hvor den eksisterende bevoksning afvikles, til arealet igen skal være bevokset på en måde, som sikrer, at der dannes sluttet højstammet skov. Dette gælder, uanset hvilken foryngelsesmetode der anvendes. Der kan således uden dispensation anvendes naturlig tilgroning som foryngelsesmetode. Vurderingen af, om et areal opfylder lovens krav til foryngelse, baseres på et skovbrugsfagligt skøn over bl.a. bevoksningsgrad og -type og arealets bonitet.

Hvis der indenfor 10 år efter afdrift ikke er et passende antal planter, som kan danne sluttet højstammet skov, skal arealet tilplantes eller tilsås. Eventuelt kan arealet helt eller delvis henregnes til de 10 pct. af arealet, der efter § 10, nr. 4, kan henligge som åbent naturareal.

Det må bero på en faglig vurdering, der foretages, når foryngelse bliver aktuel, om selvfor yngelse, plantning, såning eller naturlig tilgroning bør foretrækkes. Bestemmelsen favoriserer ikke en foryngelsesmetode frem for andre. Det frø- eller plantemateriale, der benyttes til en ny kultur bør være genetisk egnet til voksestedernes forskellige betingelser og af høj kvalitet. Der kan altid anvendes frø- og plantemateriale fra egne arealer til en ny kultur samme sted. Der henvises i øvrigt til reglerne i bekendtgørelse om skovfrø og -planter [Bekendtgørelse om skovfrø og -planter](#).

Hvis naturlig tilgroning foretrækkes, bør der sikres gode frøkilder fra den bestående bevoksning.

Det bør så vidt muligt undgås at afdrive store sammenhængende, hugstmodne bevoksninger på en gang (renafdrift). Renafdrifter bør undgås af miljømæssige grunde, men også fordi det kan medføre, at arealet gror til med græs og ukrudt, som gør det svært og dyrt at etablere skov igen.

Selvom der er en frist på 10 år til at etablere en kultur, der kan danne sluttet skov af højstammede træer, vil en bæredygtig drift i mange tilfælde betyde, at der bør etableres en ny kultur relativt kort tid efter afdrift. Manglende kronedække kan specielt på frostudsatte lokaliteter, der gror til med græs og ukrudt, gøre det svært og dyrt at etablere træer på arealet, hvis kulturen først etableres 5-10 år efter afdrift."

4.1 Dispensation

Der er mulighed for at dispensere fra 10 års kravet efter § 38.

Dispensation kan tænkes givet, hvis der har været et større stormfald, som kan begrunde, at arealet genkultiveres over en længere årrække end normalt. Bestemmelsen har dog mindre praktisk betydning end efter den tidligere lov, fordi det nu er umiddelbart tilladt at genkultivere ved hjælp af naturlig regeneration, og fordi op til 10 pct. af det enkelte fredskovspligtige areal kan henligge som åbent naturareal.

5. Dyrehold

§ 8. For det enkelte fredskovspligtige areal gælder:

4) Dyrehold er forbudt. Forbuddet gælder dog ikke på arealer, der lovligt kan holdes uden træbevoksning.

Bestemmelsen skal sammenholdes med § 9, nr. 1, som tillader skovgræsning på op til 10 pct. af det enkelte fredskovspligtige areal.

Alle former for dyrehold, som ikke omfattes af undtagelsen i § 9, nr. 1 om skovgræsning, er forbudt.

Alt med kursiv er fra bemærkningerne til § 8, nr. 4.

"Bestemmelsen erstatter den gældende lovs § 16, stk. 10, men er indholdsmæssigt uændret. Forbuddet mod dyrehold gælder ikke på arealer, der lovligt kan holdes uden skovbevoksning. Både husdyrhold, hjortefarme og dyrehaver er forbudt. Der kan dispenseres fra forbuddet efter forslaget § 38.

5.1 Dispensation

Dyrehold af natur- eller kulturhistoriske grunde (skovgræsning)

"Hidtil er der givet dispensation til dyrehold af natur- eller kulturhistoriske grunde, hvor målet med dyreholdet har været pleje eller opnåelse af den naturtype, som denne driftsform afstedkommer. Der er endvidere givet dispensationer af hensyn til skovens dyrkning (svinehold som hjælp til skovens selvfornyelse og jordbearbejdning) og til pleje af kulturer (bekæmpelse af ukrudt ved hjælp af får eller gæs mv.). Disse former for dyrehold er imidlertid nu omfattet af bestemmelsen i forslaget § 9, nr. 1, hvorefter skovgræsning på en del af det fredskovspligtige areal er tilladt uden dispensation. Der kræves derfor ikke dispensation fra forbuddet i § 8, nr. 4, til disse former for dyrehold."

5.1.1 Hjortefarme

"Hjortefarme er beskrevet i Veterinærdirektoratets bekendtgørelse om hjortedyr (red. nu [Fødevarestyrelsens bekendtgørelse om opdræt af hjortedyr](#)). Praksis for dispensation til hjortefarme er efter den gældende lov meget restriktiv. Der gives kun dispensation, hvis betingelserne for ophævelse af fredskovspligten i øvrigt er til stede."

5.1.2 Dyrehaver

"Dyrehaver kan defineres ved, at bestanden af dyr er større end en normal vildtbestand det pågældende sted. Dyrehaver er typisk hegned med et højt hegn, som ikke tillader ud- eller indspring. Arealet vil desuden med tiden skifte karakter fra skov i retning af åbne arealer med enkeltstående store træer og græssletter. Praksis for dispensation til at etablere nye dyrehaver er efter den gældende lov meget restriktiv, idet der som udgangspunkt ikke gives dispensation hertil.

Dispensation til nye dyrehaver kan dog ifølge praksis komme på tale i forbindelse med anlæg af rekreativ og kulturhistorisk art. Det kan fx være i tilknytning til parklignende anlæg omkring slotte og herregårde. Hvis skovens bonitet er meget ringe, kan det komme på tale med dyrehaver til jagt. Som noget nyt forudsættes det, at der i praksis fremover også skal kunne gives dispensation til nye dyrehaver, som etableres for at fremme biodiversiteten.

Naturstyrelsen har nu udarbejdet retningslinjer for sagsbehandlingen af ansøgninger om dyrehaver, der har til formål at fremme biodiversiteten, jf. bilag 7.

I Naturklagenævnets afgørelse af 21. august 1998 tillod nævnet etablering af en jagtligt begrundet dyrehave i Jyndevad Plantage, som er på 307 ha. Ansøgeren ønskede en kronvildtbestand på 25 dyr og en bestand af dåvildt på ca. 50 dyr, svarende til ca. 1 stk. kronvildt pr. 5 ha (1 stk. kronvildt sættes = 2 stk. dåvildt). Det er ikke så meget mere, måske det dobbelte, af den naturlige vildtbestand i plantagen. Plantagen er for halvdelen vedkommende ekstremt ringe bonitet, og ansøgeren havde ønsket om at gavne naturen og glæde befolkningen (plantagen ligger nær ved Herning), som et væsentligt motiv for etableringen af dyrehaven. I sin begrundelse for afgørelsen anfører nævnet bl.a.:

"...lovens hovedregel sammenholdt med kravet om, at der skal være "særlige grunde" til at fravige hovedreglen må rimeligvis forstås således, at der ikke i almindelighed kan gives tilladelse til etablering af dyrehaver, uanset at der ikke kan forventes at ske skade på skoven.

Flertallet finder, at der i dette tilfælde foreligger sådanne særlige omstændigheder, at en dispensation kan meddeles. Flertallet har herved lagt vægt på arealernes ringe bonitet, plantagens karakter og ejerens ønske om, at dyrehaven skal være åben for offentligheden, sammenholdt med oplysningen om, at der ikke vil ske kommerciel jagt."

Efter gældende praksis gives desuden normalt tilladelse til fortsat drift af eksisterende dyrehaver og til genetablering af sådanne, hvor de har været før. Denne praksis forudsættes efter forslaget også videreført.

I forbindelse med dispensation til dyrehaver forudsættes det som hidtil, at der stilles vilkår om offentlighedens adgang, hegnets udformning, græsningstryk mv."

5.2 Hegning i forbindelse med lovligt dyrehold

Fra gældende vejledning:

"Hegn omkring hele skoven reguleres ikke efter skovloven. Opsætning af usædvanlige hegn omkring skov er derimod forbudt efter naturbeskyttelsesloven § 23, stk. 2.

Hegn omkring dele af skove er et naturligt led i skovdriften og kan ske uden tilladelse efter skovloven. Hegnet kan have til formål at hindre vildtet i at komme ind i skoven eller ind i den enkelte bevoksning. Formålet kan også være at skærme skovens naturlige vildtbestand mod naboers efterstræbelser, uden at der dermed er tale om en dyrehave.

Hvis der samtidig med hegningen udsættes vildt, må det vurderes om vildttrykket er så højt, at der i realiteten er tale om en dyrehave, som kræver dispensation.

I sagen om Jyndevad Plantage, se ovenfor, indtog nævnet det standpunkt, at dispensationen til dyrehave efter skovloven havde den virkning, at nævnets eget, tidligere forbud mod det samme hegn i medfør af Naturbeskyttelseslovens § 23, stk. 2, om "usædvanlige hegn omkring skov", bortfaldt.

Hvis der inden for en hegning konstateres mange skader på skovens træer, fx omfattende bid af foryngelser eller skrælning af ældre træer, skal det pålægges ejeren at imødegå skaderne. Det kan fx ske ved at der etableres hegn omkring kulturer, ind- og udspring i hegnet eller ved, at vildtbestanden reduceres."

6. Klage

Afgørelser efter § 38, jf. § 8 kan påklages til Naturklagenævnet af adressaten for afgørelsen og enhver, som i øvrigt har en individuel, væsentlig interesse i sagen. Der henvises i øvrigt til vejledningen om [klage §§ 60-64](#).